

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institvtionvm// Ad Vniversvm// Ivs Pontificivm, Sive//
Canonicvm, Libri Qvatvor**

Lancellotti, Giovanni Paolo

Basileae, 1566

iiij. De Simonia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61756](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61756)

fit confessione conuictas, ita ta-
men alicuius criminis, vel ma-
culæ publica laborat infamia,
quod super manifesta ferè nota
eidem purgatio fit indicenda.
Est autem purgatio, demonstra-
tio innocentia super obiecto
crimine. Purgationis duæ sunt
species ^a, Vulgaris scilicet, &
Canonica. Vulgaris purgatio
est, quam vulgus, vel invenit,
vel sequitur: vt, cum aquæ fri-
gidæ, vel candentis ferri ^b, vel
lingularis certaminis quis subit
iudicium: quæ, cum Deus in ea
tentari videatur, meritò iussa
est sacris Canonibus exulare:
licet enim quosdam singulare
certamen iniuisse ^c diuina pro-
dat historia, nunquam tamen
vt id pro lege teneatur diuina
sanxit autoritas.

*Quæ sit Canonica purgatio. Et, quales
esse debent compurgatores. h. d.*

Canonica purgatio dicitur,
quæ sacris Canonibus est com-
probata: vt cum ^a de crimine
infamatus, iurat se non esse tali
crimine, vel macula inquinatū,
& certa compurgatorū manus
eundem à crimine immunem,
& verum credere illum iurasse,
ipsa quoq; iureiurādo firmat ^c.
Erunt autem compurgatores ^f
huiusmodi honestatis & opi-
nionis, vt verisimile sit, eos a-
more, vel odio, vel obtentu pe-
cuniæ non deierare: necesse e-
tiam est, vt eius, quem purgare

intendunt, vitam & mores no-
tos habeant.

*Deficiens in purgatione habetur pro con-
uicto. Et super notorio non est indicenda
purgatio. h. d.*

Quicumq; serò in Canonica ^g
purgatione defecerint, perinde
puniendi sunt, atque si de cri-
mine, de quo diffamati fuerint,
legitimè conuicti, vel confessi
fuiſſent: nisi tamen aliud iu-
dicantis æquitas statuendum
duxerit. Planè super notorio ^h
nulli erit indicenda purgatio,
sed tantū condemnationis pro
mulganda sententia: cum pa-
trati sceleris euidencia, neque
accusatoris clamore indigeat.

*Criminum quædam solum Deum lædunt
quædam etiam homines. h. d.*

Criminum autem quædam
diuinæ maiestatis læsionē con-
tinent: quædam verò & homi-
nibus damnum irrogant. Quæ
Deum principaliter lædunt, hæc
fermè habentur, simonia, hære-
sis, schisma, apostasia, sortilegi-
um, maledicentia, sacrilegium.
Hominibus verò læsionem in-
ferunt, homicidiū, adulterium,
stuprum, rapina, furtum, vsura,
falsum, iniuriæ: de quibus di-
stinctiùs, sed tamen breuiter vi-
deamus.

DE SIMONIA, TITVLVS III.

Quid sit simonia, & unde dicta. h. d.

A

^a glossa rub.
ext. de pur.
vulgari.

^b can. mennā.
2. q. 4. &
per tot. tit.
de purgat.
vulg.

^c can. mono-
machiam.
2. q. 4.

^d cap. quoti-
ens. extr. de
purg. can.
& d. can.
mennam.

^e cap. de testi-
bus. extra.
de purgat.
Canon.

^f cap. cum lex.
ext. de pur.
Canon.

^g d. cap. cum
lex. ubi glo.
& cap. in-
ter sollicitu-
dines. extra
de purgat.
Canon.

^h cap. pen-
extr. d. tit.

*a gloss. 1. in
sum. 1. q. 1.*

Simonia^a nihil aliud est, q̄; studiosa voluntas, siue cupiditas emendi, vel vendendi spiritualia, vel spiritualibus annexa. Vel simonia est rei spiritualis, vel spiritualibus annexæ, cum aliquo temporali facta commutatio. Appellata est autem à Simone mago, qui primus huius detestandi sceleris author fuit.

Simonia aut est simplex conventionalis, aut realis. Et realis subdividitur in realem conventionalem, & realem mentalem. h. d.

Simoniæ duplex est species. Nam aut est conventionalis, aut mentalis. Conventionalis est, cum aut aliquid datum est, vel de dando in posterum tractatus intercesserit, & cōventio. Mentalis est, cum nullum quidem intercesserit factum^b, sed sola prava dantis, aut recipientis mens & intentio concurrat: & propterea rudi, sed congruenti vocabulo mentalis appellatur.

Cuiuscunque muneris receptione simonia contrahitur. Et appellatione pecuniæ continetur, quidquid homines habent in terra. h. d.

*b gloss. 1. in
sum. 1. q. 1.*

Contrahitur^c autem simonia, nō modò cum pecunia ipsa pro re sacra datur, aut recipitur, vel de danda & recipienda tacite, vel expresse conuentum fuerit: verum etiam cum dans à lingua, vel obsequio recipientis munus exigit. Cum enim spiritualia tribuens, manus ab omni munere excutere debeat,

id tunc facere intelligitur, cum pro diuinis rebus non solū pecuniam nullam, sed nec humanum obsequium, aut gratiam aliquam requirit. Et sicut pro manus impositione non debet Episcopus^d, ita nec minister, nec notarius, in ordinatione, pro voce, vel calamo, pecuniam recipere. Pecuniam verò hoc loco accipiemus, quidquid homines habent: hoc enim nomine idè omnia continètur, quia antiqui, quidquid fermè habebant, in pecoribus habebant. Contrahitur ergo simonia, cum quis sacra quodā modo in commercium deducit.

Ponit plura capita, ex quibus committitur simonia. h. d.

Sed^e & tunc quoq; simonia committi dicitur, cum quid pro personis Ecclesiasticis deducendis in sedem, vel sacerdotibus instituendis, aut sepeliendis mortuis, seu pro nubentium benedictionibus, accipitur. Is quoque, qui pro electione præmia largitur, quia per electionem pervenitur ad consecrationem, perinde simoniacus habebitur, ac si pro consecratione munera dedisset.

Simoniacè dicitur quis electus, etiamsi quid ignorante eo datum fuerit, vel promissum. h. d.

Nec distinguemus^f, sciente, an ignorante eo, qui promissionis, vel dationis alicuius inter-

*d cap. 1. extra
cod. tit.*

*e extra. com.
2. cod. tit.*

*e cap. nō satis
et cap. sep
extr. co. tit.*

*f cap. nobis sit
it. ex. co. tit.*

uentu

uentu postmodum electus fuit, promissum quid, vel datum fuerit: quamvis enim electus tempore dationis, vel promissionis conscius non fuerit, non propterea minus electio rei probanda erit.

Episcopus non potest dispensare cum electo simoniace, licet ignoranter, sed bene super asseruatione beneficij simplicis, prœmia tamen resignatione. h. d.

Sed videamus, an post reprobata electionem cum eo super praelatione, ad quam quis sic electus fuerit, possit episcopus dispensare, & constitutum est, non posse: quamvis^a circa eum, qui per simoniacam prauitatem simplex beneficium recipit, post liberam resignationem Episcopi dispensatio toleretur.

a cap. pen. ex. de electio.

Datum in dispendium eligendi, uel illo etiam reclamante, non facit electionem simoniacam. h. d.

b cap. nobis fuit. extr. eod. titul.

Planè si constet eos, qui quid dederint, vel promiserint^b, & per fraudem in dispendium eligendi dolo malo id fecerint, aut electo ipso non modò ignorante, sed etiam reclamante, nec aliquando ratum habente, secuta electio minimè reprobanda erit: alioquin contingeret, quòd factum insidias inimico parantis innocenti damnosum existeret, et vir malus de fraude sua commodum reportaret.

Simoniace ordinans cum suo ordinato Clerico mediator est deponendus, laicus uero mediator excommunicatur. h. d.

Ac ueluti varijs modis simoniaca labes committitur, sic etiam varijs pœnis simoniacos percelli, admonedi sumus. Nã si quis, ut ordinetur, pecuniam Episcopo obtulerit^c, & qui rursus ipsi lucri commodo sancti Spiritus gratiam vendere^d tentauerit, amissionis proprii gradus periculo subiacebit: & qui ordinatus est, à dignitate, quam pecunijs acquisiuit, erit profusus alienus. Si quis uerò^e tam turpibus & nefandis datis, vel acceptis mediator extiterit, siquidè Clericus, erit à proprio gradu deiciendus: si uerò Laicus, anathematizandus erit.

c can. si quis. 1. q. 1.

d can. quando Episcopus. §. quòd se aliter. 2. q. 1. distinctio.

e cano. si quis episcopus. 1. q. 1.

Ordinatus à simoniaco non simoniace, & simoniace non simoniacus ordinem conferens, non sunt deponendi. h. d.

Hæc tamen de illis intelligere nos oportet, quos nec ignorantia, nec attractionis excusat uolentia, sed simoniaci simoniace ordinati, vel ordinatores existunt. Cæterum si quis à simoniaco quidem, non tamen simoniace, ordinem susceperit, aut simoniace non simoniacus ordinem contulerit, misericorditer in Ecclesia substinendi erunt: hos enim facit simoniacos, non reatus criminis, sed ordinatio, vel susceptio simoniaci.

A 2

Beneficium consecutus simoniace per accusationem convictus priuatur beneficio, & deponitur: per inquisitionem uero priuatur quidem beneficio, sed post peractam pœnitentiam in suo ordine permittitur ministrare. h. d.

a. cap. dilectus.
ubi etiã glo.
in uer. amos.
eos. eod. tit.
extra.

Quòd^a si non ordinem quis, sed beneficium Ecclesiasticum data pecunia cōsecutus fuerit, multum interest, per accusationem, an per inquisitionem quis convictus fuerit. Primo enim casu non solùm Ecclesia priuandus, verùm etiam honore sacerdotij presbyter spoliandus erit: posteriore uero, postquam ab Ecclesia, quam sibi per pecuniam comparauerat, amotus fuerit, & iniunctam pœnitentiam egerit, in susceptis ordinibus ministrare permittendus erit.

Cum paruulis, qui cupiditate parentum Ecclesias sunt consecuti, post liberam resignationem potest dispensari. h. d.

b. sicut tuus.
§. qu. unus.
extra. eod.

Quinimmo^b qui paruuli parentu cupiditate Ecclesias per pecuniam sunt consecuti, ob paternum factum non modò à sacris ordinibus non sunt remouendi: uerùm etiam postquam eas omnino dimiserint, si Canonicè in eisdem uiuere uoluerint, pro magna misericordia substineri poterunt.

Idem iuris est de accessorio, quod de principali. h. d.

Nec obijciat quis, non consecrationes emisse se, sed quæ ex consecratione proueniant. Nam sicut anima sine corpore

corporaliter uiuere non potest, sic corporalis ecclesia, uel dignitas, & ordo Ecclesiasticus sine rebus corporalibus parum proficiet. Quisquis igitur eorū alterum vendit, sine quo alterum haberi non contingit, neutrum inuenditum reliquisse intelligitur.

Quilibet admittitur ad accusandum simoniacum. Et solus simoniacus inter peccatores missam non celebrat. h. d.

Huius autem criminis tanta est labes, ut etiam serui aduersus dominos, & quilibet criminosi admittantur ad accusationem. Item omnis peccator missam celebrare potest, præter quàm simoniacus: quem adeo quilibet, ut ab ordine malè accepto remoueatur, accusare potest, ut nec meretrix excludatur.

c. cap. tonla.
ext. eod. tit.

Oblatum sponte, uel datum gratia redimendæ molestiæ super iure quæsito indebitè illatæ non inducit simoniam. h. d.

Sciendum tamen est, non datione qualibet, aut receptione simoniam contrahi: nam siquid sponte, purè^d, sine pacto, & conuentione, & taxatione qualibet fuerit gratis oblatu, id sine scrupulo simoniacæ prauitatis recipi poterit. Idem obtinet ex contrario, siquid non sponte quis dederit, sed ut indebitè illatam molestationem super quæsito iure redimat, dare coactus fuerit.

d. cap. tua nos.
§. si uerò.
ext. eod. tit.

Puriuntur

Puniuntur praelati committentes vices suas sub annuo censu. h. d.

Demum sciendum est tam Lateranensi, quam Turonensi Concilio statuente Canonicae districtioni praelatos eos subiacere, qui vices suas, vel Ecclesias sub annuo censu concedunt: quia dum sacerdotium sub huiusmodi mercede venale disponitur, ad aeternae retributionis praemium consideratio non habetur.

Puniuntur aliquid recipientes pro concedenda docendi licentia. h. d.

Pro docendi quoque licentia concedenda nullus cuiuscumque consuetudinis obtentu aliquid exigere debet, et qui seculis fecerit, ab Ecclesiastico beneficio fiet alienus: dignum enim videtur, ut in Ecclesia fructus sui laboris non habeat, qui cupiditate animi, dum vendit docendi licentiam, Ecclesiasticum profectum nititur impedire.

DE HAERETICIS, ET SCHISMATICIS, & APOSTATIS,

TITVLVS IIII.

Qui sunt haeretici, & qui schismatici, & quomodo differant. h. d.

HAeretici sunt, qui vanae gloriae principatusque sui causa falsas opiniones gignunt, vel sequuntur. Schismatici

sunt, qui se ab unitate Ecclesiae per inobedientiam separant. Licet autem inter hos a principio quaedam videatur esse diuersitas, nullum tamen est schisma, quod sibi aliquam tandem haereseim non confingat, ut ab Ecclesia recte recessisse videatur.

Schismatici excommunicatione, depositione, bonorum confiscatione, & a se gestorum annullatione puniuntur. h. d.

Utrumque verò crimen atrocissimis poenis Ecclesiastica disciplina prosequitur: nam schismaticos excommunicationis sententia Canones insectantur: & si nec sic respuerint, ab omni ministerio Ecclesiastico deponentur, adhibito etiam, si necesse fuerit, brachij secularis auxilio, ad illorum insolentiam coercendam, cum omnium etiam bonorum confiscatione. Ordinationes quoque ab his factas, & dignitatum siue beneficiorum concessiones, alienationes rerum Ecclesiasticarum, omni penitus firmitate carere voluerunt.

Haeretici, nisi haeresim abiurauerint, omni Ecclesiastica praerogatiua nudati, traduntur seculari curiae puniendi. h. d.

In haeresi autem deprehensi, praeter perpetui vinculum anathematis, si clerici sint, vel religiosi, totius ordinis Ecclesiastici praerogatiua spoliandi erunt, & omni officio, & beneficio nudati, secularis relinquentur ar-

A 3

a cap. 1. 2. & seq. extr. ne praela. vic. suas.

b cap. 1. 2. & per totum titul. extr. de magis.

c cap. 1. et per totum titul. de schism. in 6.

d cap. ad abolendam. & cap. excommunicamus. h. 1. ext. co. tit. de haere.